

KALATALOUDEN KESKUSLIITON LAUSUNTO VESIHENHOIDON YMPÄRISTÖTAVOITTEISTA JA NIISTÄ POIKKEAMISESTA

Kalatalouden Keskusliitto kiittää annetusta mahdollisuudesta lausua työryhmän mietinnöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Ympäristöministeriö on pyytänyt lausuntoa työryhmän mietinnöstä, jonka pohjalta ehdotetaan muutettavaksi vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annettua lakia (jäljempänä VMJL), ympäristönsuojelulakia (YSL) ja vesilakia (VL). Kalatalouden Keskusliitto pitää yleisesti kannatettavana sitä, että vesienhoidon ympäristötavoitteiden oikeusvaikutuksia tarkennetaan kiinnittäen kuitenkin huomiota, että nykyinen esitys sisältää ehdotuksia joiden vaikutukset eivät kaikilta osin selvillä.

Esityksen keskeisenä ehdotuksena on, että vesienhoitolakiin lisättäisiin uusi 3 a luku, jossa säädettäisiin vesien tilan ympäristötavoitteista. Tavoitteena on Euroopan unionin vesipuitedirektiiviin (2000/60/EY) perustuvien vesienhoidon tavoitteiden säätäminen sitoviksi sekä säätää puitteista vesienhoidon ympäristötavoitteista poikkeamisen edellytyksille uuden hankkeen tai toiminnan vuoksi lupamenettelyn yhteydessä. Lisäksi esityksellä tavoitellaan selkeyttä vesienhoidon tavoitteiden saavuttamisen määräajan pidentämistä ja alennettuja tilatavoitteita koskevien säännöksiä osalta, jotta kansallinen lainsäädäntö näiltäkin osin vastaisi paremmin vesipuitedirektiiviä.

Esitetyn muutoksen taustalla on Euroopan tuomioistuimen oikeuskäytäntö, jonka myötä vesienhoidon ympäristötavoitteiden rooli lupaharkinnassa on vahvistettu oikeudellisesti sitovaksi. Kansallisesta lainsäädännöstä puuttuu nykyisellään ympäristötavoitteista poikkeamiseen liittyviä menettelysäännöksiä tilanteessa, jossa poikkeaminen tulee arvioitavaksi kesken suunnittelukauden. Vaikka menettelysäännösten saattaminen direktiivin mukaiseksi onkin kannatettavaa, olisi syytä huomioida, että komission viesti asiassa on ollut, että vesienhoidon ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi olisi tehtävä lisätoimia.

Esityksen nykyisessä muodossa hankekohtaisilla poikkeuksilla voidaan päätyä tilanteeseen, jossa vesienhoitosuunnitelman tavoitteet vaarantuvat. Tästä näkökulmasta ja ottaen huomioon, että ehdotettu sääntely saattaa ohjata hankkeiden sijoittelua jatkossa suhteessa vesistöihin, joiden tilaluokka on hyvä tai erinomainen, tulisi ehdottomasti varmistaa, ettei menettelyjen tarkentaminen johda käytännössä vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden vastaiseen lopputulokseen.

Kestävän kehityksen hankkeille esitetyle poikkeukselle ei voida pitää perusteltuna, kun otetaan huomioon muut näitä hankkeita koskevat tavoitteet ja muussa sääntelyssä asetetut velvoitteet, esimerkiksi hankkeiden lupaprosessien keston osalta. Kalatalouden Keskusliitto kiinnittää erityistä huomiota, että näiden hankkeiden määrään huomioiden vaikutukset voivat olla todella huomattavia, niin ympäristön kuin muidenkin intressien näkökulmasta.

Kalatalouden ja vesialueenomistajien intresseihin liittyvät epävarmuudet ja suoranainen tiedonpuute tekee yhtälöstä useissa tilanteissa mahdottoman, jos ympäristövaikutusten korvattavuudelle ei ole antaa tietoon perustuvaa pohjaa. Näistä lähtökohdista Kalatalouden

Keskusliitto pitää perusteltuna, että esitettyä muutosta poikkeamisen osalta ei tule tehdä erinomaisessa tilassa olevien vesimuodostumien osalta.

Poikkeamista koskevassa lupamenettelyssä tulisi ottaa huomioon, että VL:n järjestelmässä lupien pysyvyys tulee vaikuttamaan niin ympäristöön ja oikeudenomistajiin tavoilla, joita ei voida täysin ennakoita. Menetysten arviointia ja korvaamista ei nykyisen esityksen pohjalta voida arvioida ja asia vaatisi selvittämistä. Lupajärjestelmän sujuvoittamisen nimissä ei voida pitää hyväksyttävänä, että poikkeamisen perusteena olevaa tarkastelua kavennetaan ja mahdollisuudet vaikuttaa ja osallistumismahdollisuudet on turvattava.

Lopuksi Kalatalouden Keskusliitto toteaa, että lausunnolla oleva esitys tuo toteutuessaan muutokseen olemassa olevaan lainsäädäntöön, jonka vaikutukset jäävät tällä hetkellä hankalasti arvioitavaksi. Jatkovalmistelussa on varmistettava, että uusi lainsäädäntö ja sen toimeenpano ei johda tilanteeseen, jossa vesistöjen ympäristötavoitteiden toteutuminen vaarantuu ja edellytykset toimivalle kalataloudelle, sen eri muodissa, heikentyvät. Samalla on huolehdittava, ettei osallisten mahdollisuudet vaikuttaa kavennu. Selvitys tekee omalta osaltaan näkyväksi, että tarvetta tutkitulle tiedolle vesien tilasta, vesiluonnon kehityksestä ja kalakantojen tilasta sekä näihin vaikuttavista toimenpiteistä on nyt ja jatkossa todella paljon.